

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2018 roku Sąd Rejonowy w Skierniewicach, w sprawie z wniosku K. W. (1) z udziałem C. W. (1), A. W. o dział spadku po C. W. (2) o częściowy dział spadku po K. W. (2) oraz zniesienie współwłasności:

1. ustalił, że w skład majątku wspólnego C. M. i M. W. na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej wchodzi:
  - a. nakład w postaci budynku mieszkalnego i innych naniesień budowlanych wzniesionych na nieruchomości położonej w obrębie 3 NR 3, jednostka ewidencyjna – Miasto S., powiat M. S., województwo (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), o powierzchni 0,0638 ha, dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Skierniewicach jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) o wartości 367.000 zł;
  - b. samochód osobowy marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o numerze silnika (...), numerze nadwozia (...), rok produkcji 1999 o wartości 4.500 zł;
  - c. koparko – ładowarka typ (...) 11CX, rok produkcji 1991, numer fabryczny (...) o wartości 22.000 zł;
  - d. ciągnik (...), rok produkcji 1986, numer rejestracyjny (...) o wartości 18.000 zł;
  - e. samochód (...) 5320, rok produkcji 1988 o wartości 4.000 zł;
  - f. przyczepa (...) D – 83, rok produkcji 1982, o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 2.000 zł;
  - g. ciągnik „Białoruś”, rok produkcji 1985 o wartości 2.500 zł;
2. ustalił, że w skład masy spadkowej po C. W. (2), zmarłym 12 listopada 2001 r., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałym w S. wchodzi:
  - a. własność niezabudowanej nieruchomości położonej w obrębie 3 NR 3, jednostka ewidencyjna – Miasto S., powiat M. S., województwo (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), o powierzchni 0,0638 ha, dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Skierniewicach jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) o wartości 97.000 zł;
  - b. udział w wysokości $\frac{1}{2}$ zabudowań wzniesionych podczas trwania wspólności ustawowej małżeńskiej C. W. (2) i M. W. na nieruchomości położonej w obrębie 3 NR 3, jednostka ewidencyjna – Miasto S., powiat M. S., województwo (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), o powierzchni 0,0638 ha, dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Skierniewicach jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) o wartości 183.500 zł;
  - c. udział w wysokości $\frac{1}{2}$ we współwłasności ruchomości nabytych podczas trwania wspólności ustawowej małżeńskiej C. W. (2) i M. W. opisanych w pkt 1 b - g o wartości 26.500 zł;
  - d. własność zabudowanej i niezabudowanych nieruchomości położonych w obrębie (...) B., jednostka ewidencyjna (...)_2 S. powiat (...), województwo (...), oznaczone jako działki numerami (...) o powierzchni 0,85 ha, 50/1 o powierzchni 0,41 ha, 578/1 o powierzchni 8,42 ha, 579/1 o powierzchni 8,25 ha, 580/5 o powierzchni 1,44 ha, łącznie 19,37 ha dla których nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Skierniewicach w Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) o wartości 714.000 zł;
3. ustalił, że w skład masy spadkowej po K. W. (2), zmarłej 14 maja 2013 r., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałej w S. wchodzi:

- a. udział w wysokości $\frac{1}{4}$ części we współwłasności nieruchomości opisanych w pkt 2 a i d o wartości 202.750 zł;
  - b. udział w wysokości $\frac{1}{8}$ części we współwłasności budynku mieszkalnego i naniesień budowlanych opisanych w pkt 1 a o wartości 22.937 zł ;
  - c. udział w wysokości $\frac{1}{8}$ części w ruchomościach opisanych w pkt 2 c o wartości 3.312 zł;
4. dokonał działu spadku po C. W. (2) oraz częściowego działu spadku po K. W. (2) oraz zniesienia współwłasności w ten sposób że:
- a. nieruchomości opisane w pkt 2 a i b przyznał na wyłączną własność K. W. (1);
  - b. nieruchomość opisaną w pkt 2 d przyznał na wyłączną własność A. W.;
  - c. ustanowił na rzecz C. W. (1) dożywotnią osobistą służebność mieszkania w budynku mieszkalnym posadowionym na działce numer (...);
  - d. ruchomości opisane w pkt 2 c przyznał na wyłączną własność A. W.
5. tytułem wyrównania udziałów, jako dopłaty, zasądził następujące kwoty płatne w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia:
- a. od K. W. (1) na rzecz A. W. i C. W. (1) kwoty po 32.333 zł tytułem rozliczenia pkt 4a;
  - b. od A. W. na rzecz K. W. (1) i C. W. (1) kwoty po 238.000 zł tytułem rozliczenia pkt 4b;
  - c. od A. W. na rzecz K. W. (1) i C. W. (1) kwoty po 6.625 zł tytułem rozliczenia pkt 4d;
6. nakazał pobrać od K. W. (1), C. W. (1), A. W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Skierniewicach kwoty po 2.451 zł tytułem zwrotu kosztów opinii biegłego tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa;
7. nakazał wypłacić na rzecz radcy prawnego K. K. Radcy Prawnego, (...)-(...) S. ul. (...) kwotę 8.856 zł tytułem pomocy prawnej udzielonej C. W. (1) z urzędu ze Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Skierniewicach;
8. ustalił, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od opisanego rozstrzygnięcia wywiódł uczestnik A. W.. Zaskarżył postanowienie w części tj. co do pkt. 3, 4 i 5 zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na :

a) stwierdzeniu, że w skład masy spadkowej po K. W. (2), zmarłej 14 maja 2013 r. wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{8}$ części we współwłasności budynku mieszkalnego i naniesień budowlanych opisanych w pkt 1 a. postanowienia o wartości 22.937,-zł , podczas gdy według danych ustalonych w trakcie postępowania wartość tego udziału powinna wynosić 45.875,-zł

b) stwierdzeniu, że w skład masy spadkowej po K. W. (2), zmarłej 14 maja 2013 r. wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{8}$ części we współwłasności ruchomości opisanych w pkt 2 c. postanowienia o wartości 3.312,-zł, podczas gdy według danych ustalonych w trakcie postępowania wartość tego udziału powinna wynosić 6.625,-zł ;

c) stwierdzeniu, że uczestnik A. W. przed wydaniem postanowienia z dnia 31 stycznia 2018 r. wnosił o przyznanie tylko części ruchomości objętych postępowaniem, podczas gdy na rozprawie w dniu 25 października 2017 r. uczestnik A. W. oświadczył, że nie jest zainteresowany przejęciem żadnej z ruchomości i stanowisko to podtrzymał do końca postępowania przed Sądem Rejonowym w Skierniewicach (nagranie rozprawy z dnia 25 października 2017 r.);

d) pominięciu okoliczności, że uczestnik C. W. (1) w trakcie postępowania składał wielokrotnie oświadczenia, że w przypadku przyznania uczestnikowi A. W. wyłącznej własności nieruchomości rolnych o powierzchni 19,37 ha położonych we wsi B., gmina S. i ustanowieniu dla C. W. (1) dożywotniej osobistej służebności mieszkania w budynku położonym na tych nieruchomościach, wówczas C. W. (1) nie żąda spłaty ze strony syna A. W.,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia: jakie udziały i o jakiej wartości we współwłasności poszczególnych składników majątkowych posiada każda ze stron postępowania, podstawy prawnej przyznania uczestnikowi A. W. własności ruchomości objętych postępowaniem; dokonanego sposobu rozliczenia dopłat i spłat należnych poszczególnym stronom postępowania,

- art. 625 k.p.c. poprzez pominięcie rozstrzygnięcia w zakresie zarządzenia sprzedaży wszystkich ruchomości z uwagi na to, że żadna ze stron nie zamierzała przejąć na własność tych składników majątkowych ;

- art. 212 § 2 k.c. poprzez przyznanie uczestnikowi A. W. ruchomości objętych niniejszym postępowaniem, podczas gdy uczestnik przed wydaniem zaskarżonego postanowienia nie wyraził zgody na przejęcie jakiegokolwiek ruchomości;

- art. 212 k.c. i 216 k.c. poprzez wadliwą kalkulację udziałów stron postępowania we współwłasności poszczególnych składników majątkowych oraz rozliczeń stron w formie dopłat i spłat.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez ustalenie, że:

- w skład masy spadkowej po K. W. (2) , zmarłej 14 maja 2013 r. wchodzi udział w wysokości 1/8 części we współwłasności budynku mieszkalnego i naniesień budowlanych opisanych w pkt 1 a. postanowienia o wartości 45.875,-zł;
- w skład masy spadkowej po K. W. (2) , zmarłej 14 maja 2013 r. wchodzi udział w wysokości 1/8 części we współwłasności ruchomości opisanych w pkt 2 c. postanowienia o wartości 6.625,-zł ;
- uchylenie pkt 4. d. postanowienia dotyczącego przyznania A. W. ruchomości opisanych w pkt 2.c. postanowienia i rozliczenia ze stronami w tym zakresie;
- wprowadzenie zarządzenia w zakresie sprzedaży ruchomości objętych postępowaniem i w zakresie podziału środków uzyskanych ze sprzedaży proporcjonalnie do wysokości udziałów każdej ze stron postępowania;
- K. W. (1) jest zobowiązana do zapłaty na rzecz A. W. i C. W. (1) kwoty po 93.500 zł z tytułu rozliczenia z pkt 4.a. postanowienia;
- A. W. jest zobowiązany do zapłaty na rzecz K. W. (1) kwoty 238.000 zł z tytułu rozliczenia pkt 4.b. postanowienia ;
- uchylenia obowiązku A. W. wobec C. W. (1) z tytułu rozliczenia pkt 4.b. postanowienia.

W odpowiedzi na apelację uczestnik C. W. (1) wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zapłatę wynagrodzenia z tytułu pełnomocnictwa z urzędu wg. norm przepisanych wraz z 23 % podatkiem vat. Pełnomocnik oświadczył, że uczestnik C. W. (1) nie zapłacił mu z tego tytułu żadnego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, o ile zmierza do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.).

W przedmiotowej sprawie rację ma skarżący, że Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wskazał jakie udziały i o jakiej wartości we współwłasności poszczególnych składników majątkowych posiada każda ze stron postępowania, jak również dokładnego sposobu rozliczenia dopłat i spłat należnych poszczególnym stronom postępowania, co uniemożliwia dokonanie przez Sąd Okręgowy kontroli instancyjnej. Sąd Rejonowy opisane w pkt. 2 c ruchomości przyznał na wyłączną własność A. W., w sytuacji kiedy z rozstrzygnięcia nie wynikało, że wszystkie udziały we współwłasności tych ruchomości przysługiwały uczestnikom postępowania. Konsekwencją czego była wadliwa kalkulacja rozliczeń uczestników w formie dopłat i spłat.

Przy czym wbrew zarzutom apelacji stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo przyznał A. W. ruchomości albowiem stanowiły one składnik gospodarstwa rolnego (art. 55³ k.p.c.). Jak wynikało z pisma tego uczestnika z dnia 6 grudnia 2017 roku wnosił on o przyznanie na własność gospodarstwa rolnego. Nie zasadny jest zatem zarzut skarżącego, że ruchomości te zostały przyznane wbrew jego woli.

Wyżej opisane okoliczności uzasadniają uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy ustali wysokość udziałów uczestników w poszczególnych składnikach majątkowych a następnie przyzna uczestnikom określone składniki majątkowe i zasądzi odpowiednio spłaty lub dopłaty.

Z uwagi na fakt, że Sąd Rejonowy nie dokonał podziału całego majątku wspólnego i zniesienia jego współwłasności (część ruchomości nie została przyznana żadnemu z uczestników postępowania) należy uznać, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, co skutkowało z mocy art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi Rejonowemu stosownie do treści art. 108 § 2 k.p.c.